

Jumalateenistus Nõos P, 02.03.25 kell 11.00, *Esto mihi*

Lektsioonid: Js 58:1–9; 1Kr 13

Pihikõne: 5Ms 8:3

Jutlus: Lk 18:31–43

Laulud: 217 (1–4); 68 (1–2, 3); 317 (1–4); 266 (1–7)

Aga võttes endaga need kaksteist, ütles Jeesus neile: „Vaata, me läheme üles Jeruusalemma ja seal viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast, sest ta antakse paganate kätte ja teda teotatakse ja tema peale sülitatakse, ja kui nad teda on piitsutanud, tapavad nad tema ning kolmandal päeval tõuseb ta üles.“ Aga nemad ei mõistnud sellest midagi ja see sõna oli nende eest peidetud ja nad ei taibanud öeldu mõtet. Aga see sündis, kui Jeesus Jeeriko lähedale jõudis, et üks pime istus kerjates tee ääres. Kui too kuulis rahvahulka mööda minevat, päris ta, mis see võiks olla. Nemad teatasid talle, et Jeesus Naatsaretlane läheb mööda. Ja ta hüüdis: „Jeesus, Taaveti Poeg, halasta minu peale!“ Ja möödaminejad sõitlesid teda, et ta jääks vaik. Tema aga karjus veelgi enam: „Taaveti Poeg, halasta minu peale!“ Jeesus jäi seisma ja käskis pimedale enese juurde tuua. Aga kui pime tema juurde tuli, küsis Jeesus temalt: „Mida sa tahad, et ma sulle teeksin?“ Tema aga ütles: „Issand, et ma jälle näeksin!“ Ja Jeesus ütles talle: „Näe jälle! Sinu usk on su päästnud!“ Ja otsekohe nägi ta jälle ja läks temaga kaasa Jumalat ülistades. Ja kogu rahvas, kes seda nägi, kiitis Jumalat.

Kuulus 17. sajandi prantsuse mõtleja Blaise Pascal on öelnud: „Inimlikke asju tuleb teada, et neid armastada. Jumalikke asju tuleb armastada, et neid teada.“ See mõttele on päris hea võti selleks, et mõtestada lahti tänast kirjakohta.

Kirjakoht, nagu kuulsime, koosneb kahest osast: Jeesuse teatest oma kaheteistkümnele jüngrile ja pimedale tervendamisele Jeeriko linna lähedal. Vaatleme kõigepealt esimest.

Jeesus kuulutab jüngrile juba mitmendat korda ette oma peagi kätte jõudvat elu lõppu. Ja mitte ainult kuulutab n-õ vabas vormis, jutu käigus, vaid viitab otseselt Pühakirjale, sellele, mida prohvetite kirjadest on kirjutatud Tema kui Jumala Poja kohta. Nt Js 53:5, 7: „Ent teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu. Karistus oli tema peal, et meil oleks rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud. ... Teda piinati ja ta alistus ega avanud suud nagu tall, keda viiakse tappa, nagu lammas, kes on vaik oma niitjate ees, nõnda ei avanud ta oma suud.“

Ent jüngrid ei mõistnud seda, mida Jeesus neile juba mitmendat korda ütles ja nad ei taibanud öeldu mõtet. Kas nad siis ei tundnud Pühakirja? Vaevalt, et nad seda ei tundnud, sest tegu oli ju paljuski suulise pärimusega. Kas nad ei suutnud uskuda, et Pühakirjas kirjutatu võib käia nende õpetaja Jeesuse kohta? Tundub tõenäoline.

Ka meie loeme ju tihti Piiblit, mõistame kõiki sõnu ja lauseid, kuid ei saa siiski aru, kuidas seostub see meie aja inimeste elu või meie eneste eluga. Loeme ja mõtleme: kõik on õige, aga mis siis?

Siinkohal tulevad meelde kaks Jeesuse jüngrit, kes pärast Jeesuse ristilöömist kohtusid Emmause teel ülestõusnud Jeesusega, kuid ei tundnud Teda ära. Lk 24:16 on öeldud: „Ent nende silmi peeti, nii et nad ei tundnud teda ära.“ Järelikult, Jumal „pidas“ jüngrite silmi, sest ta millegipärast ei lasknud neil tõe mõista, vaatamata sellele, et Jeesus ise neile teekonnal Pühakirja seletas.

Alles siis, kui jüngrid Lk 24:29 palusid Jeesust Emmauses enda juurde jääda, sest „õhtu jõuab ja päev on juba veeremas“, lasi Jumal neil Jeesuse leivamurdmise ajal ära tunda. Tundub, et Jumal nägi nüüd jüngrite südamekutset Jeesuse poole, nägi nende armastust Jeesuse vastu. Ja alles siis avaldas neile tõe.

Ning veel, kui Jeesus ilmus pärast seda Emmause-sündmust Jeruusalemmas üheteistkümnele jüngrile, alles siis tajus ta arvatavasti jüngrite armastust enda vastu. Ta nägi, et nad olid rõõmsad, ehkki hämmastunud ja ehk ka hirmunud. Kuid Lk 24:45 on öeldud: „Siis ta avas nende mõistuse kirjadest aru saama...“

Tõepoolest, näib, et Pascalil on õigus: jumalikke asju tuleb armastada, et neid teada. Armastus Jumala vastu on vajalik selleks, et Jumal ilmutaks inimesele oma tõesid. Isegi nii lihtsat asja nagu

Pühakirja loetu mõistmine.

Ent kust seda armastust Jumala vastu võtta? Teame ju hästi, et armastust osta ei saa. Juba tuntud ansambli The Beatles laul ütleb „Can't Buy Me Love“ („Armastust ei saa mulle osta“). Meie kirjakohta teine pool, pimedat tervendamine Jeeriko lähistel, annab võib-olla meile sellest mingit aimu.

Jeerikosse saabuva tee ääres istus pime kerjus. Tal oli füüsiline puue ja ta oli vaene. Ühesõnaga, tal polnud siin maailmas suurt midagi, millele toetuda. Võib-olla oli tal perekond või abivalmis inimesed, kes aitasid teda päeva päeva järel mööda saata, kuid ise ta suurt midagi enda aitamiseks teha ei saanud.

Ent võib-olla just sellisena oli ta Jumala armastamiseks valmis. Kogu tema vaim, hing ja ihu ihkas oma trööstitule olukorrale abi. Ja see abi tuli ootamatult. Pime kerjus ei pidanud tegema muud kui hüüdma ja nõudma ning selles endale kindlaks jääma. Kuuldes, et Jeesus temast möödub, hakkas ta hüüdma Jeesust Messia nimega, Taaveti Poeg. Ühesõnaga ta uskus, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg. Inimesed, kes pimedat kisendamas kuulsid, püüdsid teda vaigistada, sest olukord oli piinlik. Ent pime ei jätnud järele. Ja kui Jeesus siis pimedat kõnetas ja küsis, mida ta peab pimedat heaks tegema, teadis pime täpselt, mida ta tahab: „Issand, et ma jälle näeksin!“

Võiks arvata, et pime tahtis terveks saada ja sai ning sellega asi lõppes. Kuid kas pole nii, et pime sai selle tervenemise läbi Jumala kohta teada midagi olulist. Mis see siis oli?

Kõigepealt see, et Jumala armastamiseks ei saa armastada maailma, seda elu, mis inimest tavaliselt ümbritseb ja ta elu turvaliseks muudab. Teiseks see, et ka selles trööstitus olukorras ei tohi jätta lootust, tuleb olla kannatlik. Kolmandaks see, et tuleb olla julge: kisendada Jumala poole isegi siis, kui see tundub kõrvalseisjale sobimatu. Ja neljandaks see, et tuleb endale selgeks teha, mida ma Jumala käest tegelikult tahan.

Häda on ainult selles, et kunstlikult selliseid tingimusi inimene ise endale luua ei saa. Jumal justkui ise asetab inimesed sellisesse olukorda, kus nad võiksid hakata Jumalat armastama.

Siinkohal sobib aga vaadata jutluse algul nimetatud prantsuse mõtleja Pascali mõtete esimest poolt: inimlikke asju tuleb teada, et neid armastada. Sellega tuleb mulle meelde üks teine, eestlastele arvatavasti palju paremini tuntud mõtete A. H. Tammsaarelt: tee tööd ja näe vaeva, siis tuleb ka armastus.

See iseloomustab vist kogu inimkultuuri, mitte ainult eesti rahva enesemõistmist. Meil ei teki armastust, isegi mitte huvi asjade vastu, mida me ei tunne. Või inimeste vastu, keda me ei tunne. Tammsaare vana Andrese mõte tundub seisnevat selles, et enne tuleb asjasse süveneda, selle nimel vaeva näha, ja siis on võimalik, et tekib hea tunne, paremal juhul armastus.

Tundub, et sama lugu on ka loominguga. Meie muusikaklassik Heino Eller on öelnud, et inspiratsioon tuleb siis, kui hästi palju tööd teed. Üsna sarnane mõte Tammsaare omaga. Ära looda, et hakkad armastama mateeriat, millega tegeled, antud juhul siis muusikalist mateeriat. Sest mis see inspiratsioon muud ongi kui armastus. Armastus selle materjali vastu, millega parasjagu tegeled ja töö vastu, mida parajasti teed.

Kõik on tore, aga teame, et vähemalt selle Tammsaare maksimi suhtes tavatsevad eestlased olla pigem skeptilised. Muidugi esmalt seepärast, et Tammsaaregi suhtus sellesse nii. Sa võid tööd teha ja vaeva näha nii palju kui tahad, aga armastust ei tule ega tule. Võib-olla otsis Tammsaare tõelist jumalikku armastust. Kuid seda ta läbi töö ja vaeva tõepoolest ei leidnud.

Pärast pattulangust 1Ms 3:17j ütleb Jumal Aadamale: „...olgu maapind neetud sinu üleastumise pärast! Vaevaga pead sa sellest sööma kogu eluaja! Ta peab sulle kasvatama kibuvitsu ja ohakaid, ja põllutaimed olgu sulle toiduks! Oma palge higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad...“. Üsna trööstitu väljavaade! Kas ei kumagi siit läbi seesama Tammsaare maksim: tee tööd ja näe vaeva, siis tuleb ka armastus? Sest teatud, väikest armastust võib inimene elus ju siiski tunda. Just seeläbi, et ta teeb tööd ja näeb vaeva ning siis tuleb võib-olla hea tunne või inspiratsioon. Aga ainult korraks. Nagu välja rohigi Ps 90:6: „See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul see närtsib ja kuivab ära.“

Jeesus oli oma 12 jüngrit kutsunud endaga kaasa ja viis nad meie kirjakohtas vastu oma elu lõppvaatusele: oli ta ju Jeeriko kaudu teel Jeruusalemma, kus ta viimaks kinni võeti ja surmati.

Jüngrid käisid temaga kaasas, kuulasid Jeesuse õpetusi ja vaatasid, kuidas ta tegi imetegusid. Nad õppisid justkui Jumala asju järjest rohkem tundma, kuid nende süda jäi külmaks.

Ka meie kui kristlastega võib juhtuda sama asi. Me käime kirikus, täidame kirikuseadust, püüame järgida õiget õpetust ja olla tublid kristlased. Kuid võib-olla on meie süda külm ja me ei mõista ikkagi jumalikke asju. Jumal peab selleks kuidagi meie südame avama, meis enda vastu armastuse tekitama.

Kuidas ta seda teeb? Võib-olla samamoodi nagu meie kirjakoha pimedada puhul: ta õpetab meile selle elu keerukusi, kuid annab meie südamesse siiski lootust ja kannatlikkust, et me vastu peaksime. Kuni jõuab kätte õige hetk, mil me võime hüüda Jeesusele: „Jeesus, Taaveti Poeg, halasta minu peale!” Ning me hakkame Jumalat armastama ja mõistma, mida Ta meile öelda tahab.

Aamen.